

Seguim sent essencials!

12 mesures per avançar en el reconeixement i protecció de l'associacionisme educatiu a Catalunya

L'escoltisme, els moviments d'esplais i altres associacions educatives conformen una xarxa de joves que, des de l'educació en el lleure, prenem el compromís de transformar el país i el món on vivim. Un compromís per a una societat més justa, democràtica, inclusiva i que posi al centre els drets d'infants i joves.

Qui avui dia formem part d'aquest ampli teixit associatiu educatiu no ens hem inventat res de nou. Ens precedeixen milers de persones que des de la infància fins a la joventut van estar implicades voluntàriament en aquestes entitats claus pel país. A totes elles, els hi devem tot.

Ara, sota el paraigua del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, les diverses entitats i federacions de l'associacionisme educatiu català, ens seguim reivindicant com a agents essencials. Enfront tota pandèmia o crisi que vingui, no defallirem.

Ara bé, tenim projectes, tenim les ganes i la convicció d'educar. Però necessitem, al nostre costat una administració pública que posi ens posi en valor, ens reconegui i ens defensi. Avui més que mai, en un context de crisi global i de país, ens serà difícil tirar endavant.

Per això, prenem la iniciativa i presentem un seguit de propostes i mesures enfocades a un major reconeixement i protecció de l'associacionisme educatiu de Catalunya. Així doncs, esperem un Govern i Parlament a l'altura dels drets i joves dels infants, que ens escoltin i incorporin les següents mesures a la seva acció política.

El present document s'estructura en quatre blocs. En primer lloc, s'expliquen aquelles mesures enfocades a garantir els drets dels infants i adolescents al seu pas per les entitats educatives i més enllà; avançar cap a una societat que concebi infants com a titulars de drets. En segon lloc, plantejem un bloc enfocat a millorar el reconeixement social de totes aquelles monitores i monitors que des de la seva implicació voluntària a les entitats, eduquen a infants i joves. El tercer bloc el conformen un seguit de mesures enfocades en la millora de les condicions on es desenvolupen els projectes educatius de l'associacionisme. Finalment, trobem una última part, el bloc 4, on plantejem un seguit de propostes on ampliem la mirada i imaginem mesures per enfortir la comunitat educativa del país. A més a més, el document també recull, en un format més gràfic, la campanya que ha precedit el llançament públic d'aquesta.

BLOC 1

Drets dels infants i joves

Et saps de memòria el contracte d'un futbolista però no saps quants caus i esplais hi ha al teu poble.

Si els governs tampoc ho saben condemnen l'associacionisme educatiu.

1

Impulsar un estudi públic que permeti conèixer l'estat actual de l'associacionisme educatiu del país

El teixit associatiu educatiu juvenil del país ha patit múltiples efectes a causa de la crisi originada per la pandèmia: falta de relleu del monitoratge i dels equips associatius, desmotivació per part d'infants, incorporació de noves formes d'educar des de la virtualitat, etc. Ara bé, també ha posat de manifest la rellevància educativa d'aquests projectes d'educació en el lleure pels infants i joves.

En l'actual situació, és imprescindible realitzar un exercici que pocs cops s'ha fet: Realitzar un estudi públic sobre l'estat actual de l'associacionisme educatiu: Quants agrupaments i esplais hi ha? Quantes joves implicades com a educadores? Quines competències adquireixen pel seu pas en aquestes entitats? A quantes associacions els fa falta locals dignes? Quina implicació té de cara la participació social i política de la ciutadania? Aquestes són algunes preguntes que hauria d'afrontar la l'estudi que defensem. A més, seria convenient que una diagnosi d'aquestes característiques, comptes amb la màxima complicitat de les entitats i pogués generar unes conclusions enfocades a l'enfortiment d'aquests moviments com la creació de noves eines de suport i creixement de les entitats.

Aquest, però, només ha de ser un primer estudi de molts més. Tal com es fa en d'altres sectors, cal que s'impulsin informes i estudis de forma periòdica per tal d'emprendre polítiques públiques ajustades a les necessitats i demandes del teixit associatiu.

2

Garantir un espai públic i accessible per a les activitats pròpies de l'associacionisme educatiu i garantir el dret a joc de la infància

Li falta un tobogan

I hi sobren terrasses. Cal garantir que infants i joves juguin i creixin en un espai públic segur i accessible

Les ciutats i pobles del país estan immersos en processos de creixent urbanització i pèrdua d'espais públics enfocats a ús comunitari. Malgrat l'existència de places i rambles d'ús peatonal, aquests espais sovint són utilitzats per al consum a bars, restaurants o botigues. Si l'espai públic és un espai de consum, deixa ser un espai on construir comunitats educadores i cohesionades.

Aquesta situació, ja apuntada des d'una perspectiva global per part del Comitè dels Drets dels Infants de la UNESCO, cal revertir-la sobretot a les grans ciutats. Cal establir plans locals per garantir el dret a joc de la infància els quals incorporin nous espais jugables als municipis. Plans, que no només arraconin la infància als parcs, sinó que transformin places, carrers i entorns escolars en espais jugables i segurs. En aquest sentit, el Pla de Joc de Barcelona que es va aprovar a inicis de 2019 és una experiència a seguir de prop i tenir en compte per a altres municipis que vulguin implementar plans similars a la seva ciutat.

Evidentment, per avançar en aquest sentit, és necessari que des de la Direcció General de Joventut, en coordinació amb altres departaments i Diputacions, articulin recomanacions, ajudes i suports per a tots aquells municipis que vulguin transformar l'espai públic on posar les necessitats i drets de les persones al centre. A més, aquests processos de transformació urbana cal dur-los a terme amb la participació de la pròpia infància i joventut, així com les entitats i federacions que conformem l'associacionisme educatiu.

3

Impulsar un servei públic que doni suport a la gestió de casos d'Abusos Sexuals a infància que es donin en el marc de l'associacionisme educatiu

El teixit associatiu educatiu juvenil del país ha patit múltiples efectes a causa de la crisi originada per la pandèmia: falta de relleu del monitoratge i dels equips associatius, desmotivació per part d'infants, incorporació de noves formes d'educar des de la virtualitat, etc. Ara bé, també ha posat de manifest la rellevància educativa d'aquests projectes d'educació en el lleure pels infants i joves.

En l'actual situació, és imprescindible realitzar un exercici que pocs cops s'ha fet: Realitzar un estudi públic sobre l'estat actual de l'associacionisme educatiu: Quants agrupaments i esplais hi ha? Quantes joves implicades com a educadores? Quines competències adquireixen pel seu pas en aquestes entitats? A quantes associacions els fa falta locals dignes? Quina implicació té de cara la participació social i política de la ciutadania? Aquestes són algunes preguntes que hauria d'afrontar l'estudi que defensem. A més, seria convenient que una diagnosi d'aquestes característiques, comptes amb la màxima complicitat de les entitats i pogués generar unes conclusions enfocades a l'enfortiment d'aquests moviments com la creació de noves eines de suport i creixement de les entitats.

Aquest, però, només ha de ser un primer estudi de molts més. Tal com es fa en d'altres sectors, cal que s'impulsin informes i estudis de forma periòdica per tal d'emprendre polítiques públiques ajustades a les necessitats i demandes del teixit associatiu.

O juguem totes o punxem la pilota

Garantir l'accés equitatiu a l'associacionisme educatiu és acabar amb les desigualtats i impulsar la inclusió i cohesió social.

4

Garantir l'accés en condicions d'equitat a infància i joventut que vulguin formar part d'agrupaments escoltes i esplais

El teixit associatiu educatiu juvenil del país ha patit múltiples efectes a causa de la crisi originada per la pandèmia: falta de relleu del monitoratge i dels equips associatius, desmotivació per part d'infants, incorporació de noves formes d'educar des de la virtualitat, etc. Ara bé, també ha posat de manifest la rellevància educativa d'aquests projectes d'educació en el lleure pels infants i joves.

En l'actual situació, és imprescindible realitzar un exercici que pocs cops s'ha fet: Realitzar un estudi públic sobre l'estat actual de l'associacionisme educatiu: Quants agrupaments i esplais hi ha? Quantes joves implicades com a educadores? Quines competències adquireixen pel seu pas en aquestes entitats? A quantes associacions els fa falta locals dignes? Quina implicació té de cara la participació social i política de la ciutadania? Aquestes són algunes preguntes que hauria d'afrontar la l'estudi que defensem. A més, seria convenient que una diagnosi d'aquestes característiques, comptes amb la màxima complicitat de les entitats i pogués generar unes conclusions enfocades a l'enfortiment d'aquests moviments com la creació de noves eines de suport i creixement de les entitats.

Aquest, però, només ha de ser un primer estudi de molts més. Tal com es fa en d'altres sectors, cal que s'impulsin informes i estudis de forma periòdica per tal d'emprendre polítiques públiques ajustades a les necessitats i demandes del teixit associatiu.

5

Avançar cap a una millora de l'accés al medi natural

No pagarem els plats trencats

Sent-hi hem après a valorar i defensar el medi natural. Que la seva mala gestió no ens n'allunyi.

El medi natural no és només un espai on fer activitats per l'associacionisme educatiu del país, és part fonamental dels seus plantejaments pedagògics. La realització de campaments, colònies i rutes permet a infants i joves descobrir l'entorn natural a la vegada que aprenen a conviure-hi i cuidar-lo.

És pertinent, doncs, que l'actual normativa d'accés al medi natural reconegui i faciliti les activitats que fa dècades que realitza l'associacionisme educatiu pròpies i tradicionals del sector. D'entre els passos que cal fer, és imprescindible que el marc legislatiu reconegui l'acampada en espais naturals i el seu valor pedagògic i ambiental, i que també permeti les activitats semiesportives com la ruta en bici o les travesses en alta muntanya. En aquest sentit, cal que hi hagi una major coordinació i harmonització normativa entre les diferents administracions territorials (Ajuntaments, Consells Comarcals, etc.)

També, és molt important reconèixer el valor educatiu de les activitats de supervivència o raids - activitats on els infants s'autogestionen durant un període de temps sense la supervisió del monitoratge- i preservar aquest seguit d'activitats que permeten la descoberta i interacció amb el medi natural de forma autonomia.

BLOC 2

Joves associades, joves educadores

Potser no tinc un màster, però he organitzat dos campaments en plena pandèmia.

Adquirim moltes habilitats que han de ser reconegudes a la societat i per l'administració

6

Reconèixer formalment les habilitats associatives adquirides en la pràctica educativa del monitoratge voluntari

Formar part d'una entitat de lleure educatiu implica adquirir moltes habilitats i coneixements per part de qui s'hi involucra. Tirar endavant un agrupament o esplai o un casal de joves suposa, entre d'altres, plantejar objectius educatius, treballar en equip, pensar activitats educatives, gestionar els recursos de l'entitat, plantejar campaments, colònies i rutes, demanar i justificar subvencions o interlocutar amb l'administració local.

Aquest seguit d'habilitats, avui dia no estan reconegudes ni socialment ni tampoc per l'administració a l'àmbit laboral o educatiu. Per això, cal avançar en el treball de reconeixement públic d'aquestes habilitats en diferents àmbits. En l'àmbit educatiu, tindria sentit que si algú certifica que ha estat anys a una entitat i assumit diferents càrrecs de responsabilitat, se li puguin convalidar crèdits de certs estudis: el carnet de monitor/a, de director/a així com certs graus superiors i universitaris.

Alhora, aquest seguit d'habilitats són competències sovint molt valorades a l'àmbit laboral avui en dia. Per això, tot reconeixement de competències ha de servir també perquè l'administració certifiqui formalment les habilitats adquirides, una mesura, per cert, ja proposada per part del Consell Europeu el 2012.

BLOC 3

Eduquem en condicions dignes

Si plou et mulles

És obvi. I també ho hauria de ser que l'associacionisme educatiu disposés de locals dignes per fer-hi les seves activitats.

7

Dotar a agrupaments i esplais de locals dignes on poder realitzar les seves activitats

Entitats de lleure educatiu de base voluntària necessiten de locals dignes on poder dur a terme la seva tasca educativa. El monitoratge d'agrupaments escoltes, casals de joves i esplais es reuneixen setmanalment als locals per preparar les activitats, hi guarden el material necessari per a fer campaments, colònies i rutes i també s'hi reuneixen amb famílies quan és necessari. Al cap i a la fi, són petites escoles.

Malauradament, una part significativa de l'associacionisme educatiu es desenvolupa en locals precaris, utilitzen espais d'escoles amb moltes limitacions o bé, directament, no tenen local on realitzar l'activitat. A més, en aquells casos on utilitzen locals aliens, l'horari és un problema recurrent: El monitoratge es reuneixen en horaris no lectius ni laborals, un fet que complica l'accés a aquests espais els quals hi tenen dret a ús. Aquest és un aspecte elemental a tenir en compte en tot conveni de cessió d'espais per tal de garantir el bon funcionament de les associacions educatives

Aquest fet, s'ha agreujat en context pandèmic ja que les condicions per a realitzar activitats encara han estat més exigents per tal de garantir la seguretat als participants. Cal doncs, una acció coordinada entre municipis i govern per assegurar que progressivament les entitats de lleure disposin de locals on poder realitzar amb qualitat les seves activitats.

8

(No) He estat a tot arreu

Enfortir la xarxa de transport públic català i augmentar i abaratir títols de transport col·lectius

Fins que no tinguem una xarxa transport públic ben integrada a tot el territori no podrem moure'ns de forma sostenible i eficient.

Agrupaments escoltes i esplais fem un ús preferent pel transport públic; és el mitjà de transport col·lectiu més sostenible i econòmic. Tot i això, l'organització del transport públic al territori català i certs canvis de les tarificacions els darrers anys, han fet que cada cop sigui més difícil poder-se moure en transport públic de forma econòmica.

Cal, doncs, en primer lloc, aconseguir un sistema tarifari unificat i assequible a tot el territori català amb un sistema de bitllets i targetes sostenible i eficient. A més, cal abaratir el cost del bitllet a través de la integració del sistema tarifari amb títols reutilitzables que incloguin descomptes per a grups com ho som tots aquelles entitats que conformem les entitats de lleure educatiu de base voluntària.

De la mateixa manera que avui dia l'Institut Municipal d'Educació expedeix la T-Escolar, pensem que cal traslladar la iniciativa a àmbit nacional i ampliar-la per a entitats de lleure educatiu. D'aquesta manera, no només utilitzarem més el transport públic, sinó que també ens permetrà fer pedagogia del seu us.

T'ha tocat la grossa?

Sense un model de suport econòmic a llarg termini, les entitats seguirem jugant a la loteria per seguir

9

Impulsar un nou model de finançament adaptat a les entitats i federacions d'entitats

La crisi social i econòmica originada per la pandèmia ha fet trontollar l'estabilitat i solidesa de les federacions d'associacions i les entitats de base. El 2020 va ser un any on l'associacionisme educatiu va fer sobreesforços econòmics per adaptar les seves activitats a les mesures preses pel govern per dur a terme activitats segures. Aquests sobreesforços es van fer en un context el qual, des de fa anys, l'associacionisme educatiu viu pendent de subvencions públiques, en la majoria de casos de caràcter anual.

Si volem construir un associacionisme educatiu fort, cal canviar cap a un model de finançament econòmic que permeti a les entitats poder disposar de recursos a més llarg termini. Cal doncs, avançar cap a models de suport econòmic que tinguin una durada d'entre 3 i 5 anys i que contemplin també el finançament de l'estructura de les entitats. En aquest sentit, també és rellevant que la dotació de les subvencions públiques augmentin en consonància al creixement del teixit associatiu. En paral·lel, és imprescindible avançar cap a una major simplificació administrativa en tots els processos de presentació i justificació de les subvencions.

BLOC 4

Enfortim les comunitats educatives

Qui forma les educadores?

Comptem amb escoles de base associativa de gran qualitat que cal mantenir vives.

10

Dotar de protecció i reconeixement específic a les escoles associatives d'educació en el lleure

La qualitat educativa inherent a l'associacionisme educatiu va directament vinculada la qualitat de les escoles de formació associativa. El fort lligam entre l'acció educativa i la formació del monitoratge ha suposat que aquest seguit de moviments educatius consolidem les nostres apostes pedagògiques transformadores i comunitàries.

A més, les escoles de formació vinculades a les federacions i entitats, han esdevingut referents per al monitoratge voluntari però també per l'administració i la societat en general. Això és degut a que són organitzacions que no tenen com a finalitat última lucrar-se, sinó que comparteixen els objectius polítics de l'associacionisme educatiu: Formar a educadores en el lleure per a la transformació social.

Continuar amb aquesta exitosa trajectòria passa per reconèixer la diversitat d'escoles que existeixen i el valor afegit que aporten aquests projectes en el marc de la formació d'educadores en el lleure. Per tant, cal tirar endavant mesures per a que continuïn essent models sostenibles i competitius en un mercat on creix l'oferta per formar-se.

11

I la resta de l'any, què?

L'associacionisme educatiu existeix més enllà de les polèmiques . Hi som sempre, a tot arreu, i volem més reconeixement per seguir creixent.

Dur a terme anualment campanyes comunicatives enfocades a aportar reconeixement social i visibilització positiva a l'associacionisme educatiu

Agrupaments escoltes i esplais fem un ús preferent pel transport públic; és el mitjà de transport col·lectiu més sostenible i econòmic. Tot i això, l'organització del transport públic al territori català i certs canvis de les tarificacions els darrers anys, han fet que cada cop sigui més difícil poder-se moure en transport públic de forma econòmica.

Cal, doncs, en primer lloc, aconseguir un sistema tarifari unificat i assequible a tot el territori català amb un sistema de bitllets i targetes sostenible i eficient. A més, cal abaratir el cost del bitllet a través de la integració del sistema tarifari amb títols reutilitzables que incloguin descomptes per a grups com ho som tots aquelles entitats que conformem les entitats de lleure educatiu de base voluntària.

De la mateixa manera que avui dia l'Institut Municipal d'Educació expedeix la T-Escolar, pensem que cal traslladar la iniciativa a àmbit nacional i ampliar-la per a entitats de lleure educatiu. D'aquesta manera, no només utilitzarem més el transport públic, sinó que també ens permetrà fer pedagogia del seu us.

Reimpulsar el Pacte per la Infància en clau comunitària

El 2013, encara patint els efectes de la crisi de 2008, es aprovar el Pacte Nacional per la Infància de Catalunya, un document aprovat pel govern d'aleshores i que va rebre el suport i complicitat de gran part de la societat civil. Des d'aleshores, els problemes i necessitats de la infància han canviat així com els contextos educatius on es desenvolupen.

El Pacte de 2013 ja reconeixia l'existència d'una comunitat educativa conformada per diferents agents educadors que eren tots ells necessaris per a garantir, entre d'altres, el dret a l'educació o el dret a la participació social d'infants i joves. Avui dia, però, cal anar més enllà de reconèixer l'existència els agents de la comunitat i passar a educar amb la comunitat i des d'aquesta.

Per això, cal reimpulsar el pacte o bé fer-ne un de nou que posi la infància al centre, que reconegui a infants i adolescents com a titulars de drets. Un pacte enfocat a teixir estratègies transversals entre la comunitat educadora i els propis infants.